

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

גיליון "העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה, סיקר את מערכת הבחירות בדו"ח מערכת, שכותרתו היתה "כך נקנו הקולות". הדו"ח קבע כי קולותיהם של 100 אלף אזרחים לפחות נקנו בידי המפלגות, כאשר המרד לקניית קול אחר היה 5 ל"י. אחד המרואיינים, ארמון בריצחק גוזלן, מרחוב ממילא 12, ירושלים, סיפר לכתב, כי מרדכי זר הציע לו עשר לירות אם יתחייב לשים במעטפה פתק מסומן א'. בנוסף לאר- מון בריצחק גוזלן, הובאו בגוף הכתבה עוד עשרות עדויות בדבר קניית קולות.

השבוע לפני 25 שנה הופל מעל שמי בולגריה מטוס "אל-על" 4XAKC בדי מטוסי "מיג" כולגריים. בתוך המטוס היו 51 נוסעים ושיכעה אנשי צוות (ראה תצלומים). המערכת פירסמה את סיפור טיפת-המטוס של מטוס זה, והמרגריה שהונחתה על

מישפחות הנוסעים. במדור הכיכור תואר מאבק כמעט-אליים בין יושבי קפה "רוול", שכרוב דיונונוף לבין דיירי הבתים שמט- ביבו. כתבה זו לוותה בתצלומים רבים. מדור המישפט סקר מאבק מישפטי בין אחד מעובדי עיריית-חיפה לבין מערכת "העולם הזה". אז הגן עורר-דין שמואל תמיר בחיפוף נפש על חופש העיתונות.

בשער הגיליון: מנצח מערכת הבחירות, ח"כ חרות, מנחם בגין.

"העולם הזה" 929
תאריך: 4.8.1955

או על דיבות-יכוב לא להשיב דיבה, אך בהיותך שנוא — משנא להימנע, אך גם מהתחסדות יותר מדי רבה..."

מנחם בגין: "בראש סיעה של שמונה אני פטריוט"

בראש סיעה של שש-עשרה אני פאשיסט"

בחירות

מפא"י והציונים הכלליים דמו במערכת הבחירות לשני מתאבקים. המחבקים איש את רעהו בחוזק כה רב, עד ששוב לא יכלו ליפול אלא יחדיו. הפסדיהן של שתי המפלגות הספיקו להקמת מפלגה גדולה חדשה. מפא"י, שהחזיקו (עם גרוריה הערביים) 52 מקומות בכנסת הקר דמת, ירדה בכמעט שמונה מקומות. הצירי ניסה-הכלליים, שהחזיקו יחד עם גרוריה הם 23 מושבים, ירדו בעשרה. הכסאות האבודים של שתי המפלגות עולים על מיספר כל הכסאות של המפלגה השנייה בגודלה בכנסת הבאה, תנועת-החרות.

בשדה-הקרב הפוליטי של ישראל, בו נראות כל החזיתות קפואות, היו תוצי אות אלה כמעט מהפכניות — אולי מהפי כניות יותר מן ההתמוטטות שהעלתה לפני שלוש שנים לשלטון את הנשיא איזנר האור, אחרי 20 שנות שילטון המפלגה הדמוקרטית בארצות-הברית.

כל המנהיגים הפוליטיים של ישראל, כולל חתני השימחה, הופתעו במידה שווה. היתה זאת עדות חותכת לחוסר-המגע הנפשי שבין כל שיכבת המנהיגים, בני המיעוט הוותיק, לבין רוב בוחריו יש ראל, העולים-החדשים.

מפלגות

קיפלינג בתל-אביב

(ראה שער)

אם בידך לחלוט — ולהתפכח /

תיאטרון

גיהנום יעיל

הגיהנום וסדריו: מחקר על שיטות העניינים בעולם הבא — זה שמה של מסה, שחוברה בשנת 1678 על-ידי הנזיר הספרדי יוסף פרנאנדיאו, בה מתוארים בריאליזם נוקב כל כלי-העניו שקבע ה בורא עבור כופריו. הספר כולל ציור רים מפורטים של עוקרי הציפורניים, מותי חי הגוף, החצני אברי-המין ושאר מכי שירי התופת.

המסה, שחיבר על אותו נושא במחצית השנייה של המאה העשרים הסופר והפי לוסוף הצרפתי ז'אן פול סארטר, היא שטנית הרבה יותר. המסה, הכתובה בצור לה של מחזה תיאטרוני והנושאת את השם בדלתיים סגורות, מציעה דרך עיי נוי יעילה, זולה ושטנית: להגניב לכל אדם להיות המענה של רעהו, ולהבטיח בדרך זאת כי לעולם לא יגיע עוד לשלוות-נפש.

הפחדן והרוצחות. סארטר נותן לתיאוריה שלו לפעול על-ידי הושבת שלר שה אנשים בחדר משותף, סגור ומסוגר, בגיהנום. האחד הוא גבר (מיכאל אלמוז) שחשב את עצמו לפאציפיסט עד שנת גלה לו שהוא פשוט פחדן, והשתיים הן אחרות הן נשים, אינו (ברטה וילנסקה) הלסבית, שרצחה את האובתה לשחשדה בה בבגידה, ועלמה צעירה ויפת-מראה (עדנה שביט), שלמרות גילה הספיקה כבר לרצוח את תינוקה. שלושתם מייצי גים את החוט המשולש והאומלל, בו ניי דונה החברה לענות את עצמה.

בהצגת תיאטרון זירה לא תמיד שורר על הבמה המתח השטני המתחייב מן המחז. זה אולם הוא מוגש בהבנה ובבחיירות, והשחקנים מצליחים לרתק את קהל-הצור פים למתרחש על הבמה.

אנשים

● כתב קול ישראל, נקדימון רוגל, שמיהר לראיין את מנהיג תנועת החרות מנחם בגין יום לאחר הבחירות, לא נתקבל לראיון. מתברר, שבעצם יום-הגני צחון שכב בגין חולה, כתוצאה מהתקפת כבי-הקיבה.

● על חילופי שילטון אמר השר זלמן ארן: "שילטון אינו חליפה שיש הכרח להחליפה מפעם לפעם."

● צבי לבון, אחיו של שריהביטחון המודח, שלא נטל כל חלק במערכת הבחירי רות, כמחאה אילמת על הרחקתו מרשימת מפא"י לעיריית תל-אביב, אמר: "נאום הבחירות היחיד ששמעתי במהלך מערכת הבחירות, היה מפיו של הספר שלי."

"לפני שלושה חודשים מר בן-גוריון אמר שאפילו אני פטריט הרוצה את טובת העם. השבוע הוא אמר שאני פאי שיסט. זהו סימן טוב מאוד. בראש סיעה של שמונה אני פטריט, בראש סיעה של 16 אני פאשיסט. אכן, סימן רע מאוד למפא"י!"

הוסיף בגין כדי למנוע כל טעות: "בעיני פטריט ופאשיסט הם שני הפכים. פטריט אינו יכול להיות פאשיסט!"

בניגוד לניתוחים מסובכים יותר, זקף בגין בעצמו את ניצחונו המזהיר על חש בון קלף אחד: "הצנעו לכוחרים להצי ביע בעדנו כדי להפגין בפני האמריקאים את התנגדותנו לקו הפרו-ערבי שלהם, ולהזהיר את הערבים שלא געבור בשתיקה על שפיות-דמים בגבולות." בגין משובי נע כי העם קיבל הצעה זו. הוא הצביע בשימחה על התגובות הראשונות. בעיי תוני אמריקה, שהוכיחו כי התוצאות אכן הוכנו שם בדרך זו.

"בהיותך שנוא..." על תוכניותיו הבאות לא הירבה המנהיג החרותי השבוע במילים. הוא ארו את מיברשות השיניים ויצא לחופשה בת ארבעה ימים. בחופי ש זה חגג בגין את יום הולדתו ה-42.

אם לא תפוזר הכנסת השלישית בטרם עת, יעמוד מנחם בגין, שהתחיל בקאריירה שלו בגיל 13 כחבר בהשומר-הצעיר, עד יום הולדתו ה-46, בראש הסיעה השנייה בגודלה, ויהיה למנהיג המוכר של האר פוויציה בישראל. בשנים אלה, יהיה תלוי במידה רבה בו, אם ייהפך ניצחון השבוע לתופעת חולפת, כפי שמקווים ראשי שאר המפלגות, או שתנועת-החרות תקום לחיים חדשים.

ייתכן שישאף בשנים אלה עידוד נוסף משירו של קיפלינג השואל, בין השאר: "אם עוד בך לחכות, תבלי היות יגנ,

בן-רגע / לחשוב — ולא להיות לעבד / מחשבה; / אם בידך לראות בנצחון ופגע / ובשניהם לנהוג מידת ביטול שווה..."

האיש שציטט השבוע את השורות האלה מתוך שירו המפורסם של המשורר הברי טי רודארד קיפלינג, אם, היה ראשי לייחס את המילים לעצמו. כי שום מבר היג מיפלגתי ישראלי לא נכנס למערכת הבחירות כפחות יהירות מאשר מנחם בגין.

עוד לפני שלושה חודשים סירב בגין לנחש מה תהינה תוצאות הבחירות. בישי בו בדירתו הקטנה, בקירבת בית הבימה, הרים את ידיו כאדם המוכן לכל. רוויי ויוניסטים ותיקים שנטשו את מיפלגתו בסיווגות, וחפשו מיקלט אצל הציונים הכלליים, ניבאו לו כישלון חרוץ — ירידה לשישה, או אף לחמישה מקומות בכנסת. עסקני מיפלגתו גילו, בשיחות פרטיות, שישמחו מאוד לשמור על שמו נה הכסאות, ואם יזכו בכסא נוסף ב כנסת, יראו בכך ניצחון מזהיר.

בגין עצמו, שלא רצה להיכנס לתפקיד העגום של חלוקת המקומות ברשימת המועמדים, כינס לצורך זה ועדה רחבה, כשהקציבה ועדה זו לאסתר רויאל-נאור, אחותו התקיפה של מפקד האצ"ל המנות, את המקום העשירי, שפטה התמרמרות רבה בין חסידיה. המקום העשירי נראה מוחשי כמו המקום ה-120 ברשימת הפרוי גרטיבים.

סימן למור. הצלחנו בקרב, אולם המילחמה עוד לפנינו. אסור לנו להתייחר! הודיע המנהיג הממושקף, הלר בש דרך-קבע חליפות אירופיות מטור פחות, לאנשים שבאו לברכו, אולם גם בגין היה רק אנשי, ולא יכול היה להת אפק מלהביע נימה של שימחתי-ניצחון.

צ'למרט, אלוטאי רפאל גולדמן, דייל אלברט אלחדף ושרה הזר הרת, כפי שהכירוה אלפי נוסעים וידידים. הדיילת שרה אצ'רון בתצלום, כשהיא במדים, כקצינת ח"ו.

שופל מעל "אנשי צוות מטוס 'אל-על'" להדמת בולגריה: קציו ראשוו ברפורת, מהנדס-טייס סיד